

איתותב חגא דשבועיא דלא למיספד.

בהספד ותענית! (1024)

אי הכי, אם כן, שאף היום שלאחר יום טוב אסור, בעשרים ותשעה באדר נמי, שאמרנו לעיל שלכן שנינו במגילת תענית שיום א' של חודש ניסן אסור, למרות שראש חודש עצמו — מועד הוא, כדי לומר שיום עשרים ותשעה באדר, שהוא יום שלפני יום טוב (1025) — אסור [כי מחמת יום טוב של ראש חודש אינו נאסר, שהרי הוא מדאורייתא, ואין צריך חיזוק],

מאי איריא, למה היה צריך לומר שהטעם הוא משום דהוי יומא דמקמי יומא דמיתוקם תמידא [שהוא יום שלפני יום טוב, שביום א' בניסן הועמד התמיד, כפי שאמרנו לעיל]?

בלאו הכי, תיפוק ליה שהוא אסור משום דהוה ליה יומא דבתר עשרין ותמניא ביה [שהוא יום שאחר יום כ"ח באדר, שהוא יום טוב]! (1026)

1026. כאן משמע, שיום טוב המוזכר בסתם במגילת תענית, כמו יום כ"ח, שנאמר בו "ועשאוהו יום טוב" בסתם, הרי זה כאילו נכתב בפירוש שלא למספד. אמנם בירושלמי כאן מצינו, שבסתם הוי כאילו נאמר דלא להתענאה. וכתב השפת אמת, שלכאורה כך הוא גם מסברא, שהרי ספיקא דרבנן לקולא, ואין מקום להחמיר ולומר שאסור בתענית. ולכאורה גם מסברא ס' דרבנן לקולא והקשה, אם כן, מה מקשה הגמרא?

והביא, שרש"י כתב להלן [בעמוד ב], שיום נקנור אסור בהספד. ולכאורה זה להיפך ממה שכתב הירושלמי, שבסתם — אסור בתענית. אבל באמת הירושלמי עצמו הקשה גבי יום

למה לי [למה הוצרכו חכמים] לאסור תענית והספד מיום ח' בניסן — עד סוף המועד? לימא [שיאמר] שאסור רק עד תחילת המועד, ואין צריכין לתקן יותר מכך, כי מועד גופיה [עצמו] יום טוב הוא — ואסור בהספד ותענית!

אמר רב פפא: כדאמר רב [כפי שאמר רב] לעיל, גבי ראש חודש ניסן: לא נצרכא אלא לאסור יום שלפניו. הכי נמי, אף כאן, לענייננו, מה שמצינו במגילת תענית, שאסור משמיני בניסן עד סוף המועד, לא נצרכא [אין הדבר נצרך] אלא לאסור יום שלאחריו [שאחרי המועד] (1023).

ותמהה הגמרא: כמאן, כפי איזו שיטה אתה מעמיד הדברים —

כשיטת רבי יוסי, דאמר שבאותם ימים טובים המוזכרים במגילת תענית, בין לפניו [לפני יום טוב] ובין לאחריו — אסור

1023. ואותו יום יאסר רק מחמת אותו יום טוב הכתוב במגילת תענית. אבל מחמת יום טוב של פסח לא, שהרי מדאורייתא הוא, ואין צריך חיזוק.

אבל אין לומר שתיקנו את התקנה כדי לאסור את היום שלפני יום טוב ראשון של פסח, שהרי הוא עצמו יום טוב מחמת התקנה.

1024. כי תנא קמא סובר, שרק לפניו אסור. אבל לאחריו — מותר [לעיל טו ב].

1025. כי חודש אדר לעולם חסר, ותמיד יום כט בו הוא ערב ראש חודש. רש"י.

ולמה עשאוהו יום טוב?

א. שלא יעסקו בתורה,

ב. ושלא ימולו את בניהם,

ג. ושיחללו שבתות (1028).

מה עשה יהודה בן שמוע וחבריו?

הלכו ונטלו עצה ממטרוניתא (1029) אחת, שכל גדולי רומי מצויין אצלה [רגילים להיות עמה], ושאלוה מה כדאי לעשות כדי לבטל את הגזירה.

אמרה להם: עמדו והפגינו [צעקן] (1030) בלילה (1031) (1032).

דתניא: בעשרים ותמניא ביה [בעשרים ושמונה בן], בחדש אדר, אתת בשורתא מבתא ליהודאי [באה בשורה טובה ליהודים], דלא יעידון מן אורייתא [שלא יסרו ויתבטלו מתלמוד תורה].

שכך היה מעשה:

פעם אחת, גזרה מלכות הרשעה (1027) גזירת שמד על ישראל.

ומה גזרו עליהם —

1030. כך הוא התרגום של כל לשון שוועה וצעקה בתהלים, לשון פגינה. רש"י. ובמסכת ראש השנה [יט א] כתב רש"י: הפגינו — צעקו בשווקים וברחובות, כדי שישמעו השרים — וירחמו עליכם.

1031. כי בלילה קול הצעקה נשמע יותר.

1032. הבן יהודיע שואל, למה אמרה להם להפגין דווקא בלילה, ולמה שיפגינו מרחוק, ולא ילכו אצל גדולי רומי בביתם?

וביאר, דהיינו משום שכל גדולי רומי היו מצויים אצלה, כי היה דרכם להיוועד ולהתייעץ אצלה בכל העניינים שלהם. והיא ידעה שבלילה פלוני יהיו נאספים אצלה. לכן אמרה להם שיפגינו באותו לילה בשווקים סמוך לביתה, באופן שגדולי רומי היושבים אצלה ישמעו קולם, ואז יהיו מדברים בענין זה של הגזירה על היהודים. והיא תפתח פיה לדבר לפני גדולי רומי עצה שיש בה טעם מספיק על ביטול הגזירות. ואם היתה פותחת לדבר בענין זה מאליה, היו חושדים אותה שקיבלה שוחד מישראל, ולא היו דבריה נשמעים. אבל עתה, באופן זה, יהיו דבריה עושים פירות. עיין שם.

נקנור: למה הצריכו לתקנו, הלא יום שלפני י"ד הוא! ומתוך, כדי לאסור בהספד. ולפי זה צריך לומר, שבאופן שיש הוכחה לאסור בהספד, אסור אפילו במקום שנכתב סתם.

1027. זהו כינוי למלכות רומי, שגזרה גזירות רבות ורעות על ישראל. עיין רש"י במסכת שבת ט א.

1028. הקרן אורה מבאר, שגזרו דווקא על דברים אלו, משום שהנכרים מתקנאים במצוות שאין להם חלק בהם. ולכן גזרו על התורה, שהרי גוי שעוסק בתורה חייב מיתה. וגזרו על המילה, כי היא אות לישראל לבד, ולא לאומות. וכן גזרו על השבת, שהרי גוי ששבת — חייב מיתה.

וכעין זה כתב העיני יצחק. שגזרו דווקא על אלו, משום שבהם ניכר שאנו מובדלים מהנכרים.

אמנם במגילת תענית מצינו, שהגזירה היתה שלא ימולו בניהם, שלא ישמרו שבת, ושיעבדו עבודה זרה.

1029. שרית נכרית [רש"י בבא מציעא פד א].

הלכו והפנינו בלילה.

ואתו יום שהגיעה בו הבשורה שנתבטלו הגזירות — עשאוהו יום טוב.

הרי לנו שיום כ"ח באדר — יום טוב הוא. ואם כן, יום כ"ט באדר אסור בתענית משום שהוא היום שאחרי יום טוב! (1035)

אמר אביי: מה שאמרנו לעיל, שיום כ"ט באדר אסור משום שהוא יום שלפני יום טוב, ולא משום שהוא יום שאחר יום טוב, לא נצרכה [אין הדבר נצרך] אלא לאופן שחדש אדר מעובר. דהיינו, בשנה מעוברת (1036), שיש בה שני חדשי אדר, הראשון חסר, בן עשרים ותשעה ימים, והשני מלא, בן שלשים יום (1037).

שאז יוצא שהיום האחרון של חודש אדר אינו היום שאחרי כ"ח באדר, אלא היום

אמרו וצעקו לקדוש ברוך הוא על אותן גזירות קשות: אי שמים [כמו: אהה ה']! (1033)

וכלפי אותם שגזרו עליהם את הגזירות הרעות אמרו: וכי לא אהים אנחנו לכם? לא בני אב אחד אנחנו? לא בני אב אחת אנחנו? הרי כולנו בני אותם אב ואם: אדם וחוה! (1034)

מה נשתנינו מכל אומה ולשון, שאתם גוזרין רק עלינו גזירות רעות?!

שמעו ראשי השלטון את זעקתם של ישראל על הגזירות — ובטלום.

לאחר החורבן [שהרי יהודה בן שמוע היה תלמידו של רבי מאיר שהיה לאחר החורבן]! אם כן, צריך היה להזכיר במגילת תענית שהטעם הוא משום דאיתוקם תמידא!

ותיצרו התוספות [במסכת ראש השנה יט א, ד"ה הא רבין], שמכל מקום רבי ססידר את המשנה, לא היה צריך להביא טעם זה, כי בימיו היה זה שלא לצורך.

1036. כך כתב רש"י. ודבריו צריכים ביאור, לשם מה העמיד בשנה מעוברת, הרי די לנו בכך שחודש אדר מעובר, שיש בו שלושים יום! וכן הקשה הגבורת ארי, עיין שם. ועיין בהערות להלן.

1037. עוד פירש רש"י, דהיינו כגון שלא נראה החודש עד יום שלשים, ולכן יהיה חודש אדר בן שלשים יום. עיין שם.

והקשה הקרן אורה, למה לא תירצה הגמרא

1033. והתוספות כתבו, שהיו צועקין: למה יאמרו הגוים איה אלהיהם! עיין בלשון רש"י ותוספות.

ורש"י במסכת ראש השנה [שם] כתב: כלומר, למען הקדוש ברוך הוא.

1034. כך פירש בעיני שמואל. והיינו שטענו להם: הלא הקדוש ברוך הוא השוכן בשמים, הוא הבורא הכל. וגם כולנו בני אב ואם אחת, ומהם נפרדו כמה אומות, והקדוש ברוך הוא חילק לכל אחד המצוות השייכים לו. לנכרים — ז' מצות בלבד, ולישראל את כל התורה. וכמו כן, בישראל עצמם מצאנו חילוק בין ישראל ללויים וכהנים, שיש להם מצוות יתירות. אם כן, מה יש מקום לתלונה על כל אומה שהיא?! עיין שם.

1035. הקשו הראשונים, מה קושיית הגמרא, הרי המעשה שאיתוקם תמידא היה בזמן המקדש, ואילו המעשה של יהודה בן שמוע היה

באדר שהוא יום טוב —

לפיכך עשאוהו חמור כיום טוב עצמו, ולכן אפילו בהספד נמי אסור.

אמר מר: מתמניא ביה ועד סוף מועדא איתותב הגא דשבויעא דלא למיספד.

שואלת הגמרא: למה לי למימר ולתקן יום טוב מתמניא ביה [מיום שמיני שבחודש ניסן]?¹⁰³⁷

לימא שהוא יום טוב רק מתשעה ביה. ותמניא גופיה [יום השמיני עצמו] ממילא אסור, דהרי הוה ליה יומא דאיתוקם ביה תמידא, כפי ששינונו במגילת תענית, שמראש חודש עד יום שמיני בניסן יום טוב הוא, לפי שאז הועמד קרבן התמיד על מכוננו!

ומבאר הגמרא: כיון דאילו מקלע מילתא

שאחרי כ"ט בו, ואינו אסור בתענית והספד מחמת היום טוב של כ"ח באדר. לאופן כזה הוצרכנו לומר שהיום הראשון של חודש ניסן — יום טוב הוא, ולכן היום האחרון של חודש אדר, ל' בו, אסור בהספד ותענית, מחמת שהוא יום שלפני יום טוב⁽¹⁰³⁸⁾.

רב אשי אמר: אפילו תימא לאופן שהחודש חסר, בכל זאת הוצרך לומר שיום כ"ט באדר אסור משום שהוא יום שלפני יום א' של חודש ניסן, שהוא יום טוב. ואין די בכך שהוא יום שאחרי יום טוב של כ"ח באדר.

משום שכל יום שלאחריו, שאחרי יום טוב, בתענית אסור. אבל בהספד — מותר. וכן כל יום שלפני יום טוב, אסור רק בתענית, אבל מותר בהספד⁽¹⁰³⁹⁾.

יום זה, כ"ט באדר, הואיל והוא מוטל בין שני ימים טובים⁽¹⁰⁴⁰⁾, שהרי הוא לפני יום א' בניסן שהוא יום טוב, ואחרי יום כ"ח

1039. כך כתב רש"י. אמנם עיין ברש"י לעיל [טו ב, ד"ה כל הכתוב], שכתב: "ואותן שהן חמורים ואסורים בהספד, לפניו אסור בהספד וכו'". וצ"ב.

1040. כתב המגן אברהם [סימן תצ"ד סק"ד] בשם הגהות מיימוני, שג' ימים שקודם חג השבועות — אין מתענין, לפי שהם ימי הגבלה. ולפי זה, ביום ב' סיון — מתענין. אבל נהגו שלא להתענות בו, משום שביום זה התחיל משה לקדש את העם לקבלת תורה.

ובשו"ת האלף לך שלמה [סימן של"א] כתב, שהעולם נוהגין לקרות ליום זה "יום מיוחס". והטעם, משום שהוא מונח בין שני ימים מקודשים. דהיינו, בין ראש חודש — לבין שלשת ימי הגבלה. והיינו כפי שמצינו כאן.

"לא נצרכה אלא לשנה מעוברת", שאז יש לעשות את היום טוב באדר הראשון ואדר השני! וכתב, שמשמע מכך, שצריך לעשות יום טוב בשני האדרים. עיין שם.

1038. כך פירש רש"י. ותוספות פירשו, דהיינו באופן שלא נראתה הלכנה עד יום ל' באדר, ואז ראש חודש ניסן יצא ביום ל"א. ואם כן, אי אפשר לאסור את יום כ"ט משום יום שלפני ראש חודש ניסן, שהרי יום ל' מפסיק ביניהם.

ובגליון הש"ס כתב שהלשון מגומגם. שהרי עיקר מה שהוצרכו הוא משום יום ל', שאינו יום שלאחריו של יום כ"ח. עיין שם.

ועיין בנודע ביהודה [מהדו"ת או"ח סימן צ"ג] שכתב שדברי התוספות קשים, ועיין מה שביאר בכוונתם.

כי יום עשרים ותשעה באדר נמי, כיון דאילו מיקלע מילתא ובטליניה לעשרים ותמניא [שאם יארע מקרה, ותבטל השמחה של יום כ"ח באדר], עדיין יהא יום עשרין ותשעה באדר גופיה [עצמו] אפור, משום דהוה ליה יומא דמקמי יומא דאיתוקם תמידא [שהוא יום שלפני היום שבו מתחילים ימי השמחה מחמת שהועמד התמיד על מכונן].

איתמר, רבי חייא בר אפי אמר רב: הלכה כרבי יופי המוזכר במשנתנו. הסובר שבאותם ימים טובים המוזכרים במגילת תענית שלא להספיד בהם [וכל שכן שאסורים בתענית, כפי שנתבאר לעיל במשנה], אסורין להספיד בין בימים שלפניהם, ובין בימים שלאחריהם.

ואילו בימים שכתוב במגילת תענית רק שלא להתענות בהם, היות והם קלים יותר, לכן רק לפנייהם אסור להתענות, אבל לאחריהם – מותר.

ושמואל אמר: הלכה כרבי מאיר, שמיקל יותר, וסובר שבימים שנאמר בהם שאסורים בהספד, רק ביום שלפניהם אסור, אבל לאחריהם – מותר.

ובטליניה לשבעה [שאם יארע דבר מה, כגון שנגזרה גזירה רעה על ישראל, ויתבטלו משום כך חלק מאותם ימים טובים שמראש חודש ניסן, וכיון שמתבטלים חלק מהם, יתבטלו כולם, לפי שאין ביטול לחצאין. ואם כן, כל שמונת הימים שמתחילת חודש ניסן יהיו מותרים בהספד ותענית],

במקרה כזה, אף שהתבטלו ימי השמחה שבתחילת חודש ניסן, עדיין יהא תמניא גופיה [יום השמיני שבחודש ניסן עצמו] אפור, משום דהוה ליה יומא קמא דאיתותב ביה חגא דשבויעא [משום שללא קשר לימי השמחה של תחילת חודש ניסן, הוא היום הראשון שבימי השמחה שנקבעו משום שהושב חג השבועות על מכונן]⁽¹⁰⁴¹⁾.

על פי הדברים הללו, ממשיכה הגמרא ואומרת:

השתא דאתית להכי [עתה שהגעת לכך, לסברא זו], אפשר לומר סברא זו גם גבי השאלה ששאלנו לעיל על יום עשרים ותשעה שבחודש אדר, למה הוצרכנו לומר שהוא אסור משום שהוא יום שלפני א' בניסן, תיפוק ליה שהוא יום שאחרי כ"ח באדר, שהוא יום טוב!

והגבורת ארי כתב: איני יודע מאי קשיא להו. הא מעלין בקודש! והא ודאי יותר ראוי לתלות קדושתו משום צד עצמו, ולא משום לתא דיום של אחריו, שאינו קדוש מצד עצמו, אלא משום חיזוק. דהא יום טוב דאורייתא, דקדיש טפי משל דרבנן, ואפילו הכי לאחריי מותר, משום דלא בעי חיזוק. ושמע מינה, שמצד עצמו אין בו שום קדושה, משום הכי ניחא ליה לתנא להעלות קדושת יום שמיני מצד עצמו, דאלין

1041. הקשה רש"י [והביאווה התוספות], עדיין נאמר מתשעה בו, ואפילו אם יקרה שיגזרו גזירה ויתבטלו שבעת הימים הראשונים, עדיין יהא יום השמיני אסור משום שהוא יום שלפני היום שהושב חג השבועות!

וכתב שאין זו פירכא. כי הרי יום טוב של התמיד עצמו נתבטל, ואם כן, היאך יתכן לומר שאנו נגזור משום היום שלפניו? וכפי שהגמרא אומרת להלן גבי יום טוריינוס.

ואילו בימים שנאמר בהם שאסורים רק בתענית, מותרים בין לפניהם ובין לאחריהם.

תמהה הגמרא: **ומי אמר שמואל הכי, שהלכה כרבי מאיר?**

והתניא, רבן שמעון בן גמליאל אומר: ומה תלמוד לומר, מה בא ללמדנו מה שנאמר במגילת תענית "אלין יומיא דלא להתענאה בהון [אלו, הימים הטובים המוזכרים להלן, אין מתענים בהם], ומקצתהון דלא למספד בהון וכו' [ומקצת הימים הטובים, אף אין מספידים בהם]"? למה נקטו חכמים **"בהון, בהון" שתי פעמים?**

אלא, המילה **"בהון"**, שפירושה **"בהם"**, באה להדגיש ולומר **לך, שדווקא הן, אותם ימים טובים עצמם, אסורין**. אבל הימים שלפניהן ולאחריהן — **מותרין**.

ואמר שמואל, שהיות ואותם ימים טובים — מדרבנן הם, אין מחמירין בהם כל כך, ולכן פוסקים הלכה כרבן שמעון בן גמליאל, שבין לפנייהם ובין לאחריהם — מותרין.

והרי כאן אמר שמואל שהלכה כרבי מאיר, שלפניהם אסורין!

מתרצת הגמרא: שמואל יצא מנקודת הנחה שהיות וימים טובים אלו — מדרבנן הם, צריך להקל בהם כמה שאפשר.

ולכן, **מועיקרא** [מתחילה], כאשר לא שמע

עדיין על דעת רבן שמעון בן גמליאל, **סבר, כיון דליכא תנא דמיקל כרבי מאיר** [היות ואין תנא שמיקל לפחות כרבי מאיר], שסובר שלאחריהן מותרים, **אמר שהלכה כרבי מאיר, כי זו הדעה המקילה ביותר.**

אבל לבסוף, **כיון דשמעיה לרבן שמעון דמיקל טפוי** [כיון ששמע את שיטתו של רבן שמעון בן גמליאל, שמיקל יותר], וסובר שאף לפנייהם מותרין — **אמר שהלכה כרבן שמעון בן גמליאל.**

ממשיכה הגמרא ודנה בענין פסק ההלכה במחלוקת רבי מאיר ורבי יוסי.

ובן, כשם שאמר לעיל ר' חייא בר אסי בשם רב, שהלכה כרבי יוסי, כך אמר גם באלי [שם חכם] **אמר רבי חייא בר אבא אמר רבי יוחנן** [בשמו של רבי חייא בר אבא, שאמר בשמו של רבי יוחנן]: **הלכה כרבי יוסי, שבין לפניו ובין לאחריו — אסור.**

אמר ליה רבי חייא לבאלי: אסברא לך [אסביר לך את הדבר]. **כי אמר רבי יוחנן** [כאשר אמר רבי יוחנן] **שהלכה כרבי יוסי — אדלא להתענאה** [לענין אותם ימים טובים שנאמר במגילת תענית שאין מתענים בהם — אמר את דבריו]. שאסור להתענות בין לפנייהם ובין לאחריהם.

אבל לענין אותם ימים ששינוו שאסור להספיד בהם, אין הלכה כרבי יוסי, שאמר שבין לפנייהם ובין לאחריהם אסור. אלא

כדפרישית, דאם לא כן, המקשה דלא אסיק אדעתיה להאי טעמא דאי איקלע ובטלו, ולא פריך אלא אסיפא לחוד, למה דחשיב לתמניא בהדיה.

טפי. ולא קשיא למה לי למימר תמניא גבי חגא, אלא הואיל ושמיני כבר קדוש מצד עצמו, משום מעין תשיעי, דקדוש מצד עצמו, אין לחלק בין חדא קדושה — לתרתי. ותדע דהכי הוא

כי זמי שרי [וכי אכן מותר] בן כרך, שזמנו ביום ט"ו, בהספד ותענית ביום י"ד?

והכתיב [והרי כתוב] **במגילת תענית: יום ארבעה עשר בו ויום חמשה עשר בו יומי פוריא אינון** [ימי הפורים הם], **דלא למיספד בהון** [שלא להספיד בהם].

ויש להבין, לשם מה שנינו שם שאסורין בהספד ותענית.

אם לאסור לבני הפרזים, שקוראים בארבעה עשר, תענית והספד ביום ארבעה עשר, ולבני הכרכים, הקוראים בחמשה עשר, תענית והספד ביום חמשה עשר —

אין הדבר נצרך. שהרי כתוב בפירוש במגילה: "לעשות אותם [את ימי הפורים] ימי משתה ושמחה", והיינו שאסור להתענות ולהספיד בהם!

ואמר רבא: לא נצרכא [אין הדבר נצרך], **אלא לאסור את היום של זה**, דהיינו, את יום חמשה עשר, שהוא זמנם של המוקפין — **בזה**, בבני הפרזים, שאף הם אסורים בהספד ותענית ביום חמשה עשר.

וכן להיפך. לאסור את היום של זה, את יום ארבעה עשר, שהוא זמנם של הפרזים, **בזה**, בבני המוקפין. שאף הם אסורים בהספד ותענית ביום ארבעה עשר.

הרי לנו שכולם, בין המוקפין ובין הפרזים, אסורים בהספד ובתענית בין ביום י"ד באדר, ובין בט"ו בו!

ואלא מה נאמר, שמדובר באנשי הכפרים,

הלכה כרבי מאיר, שרק לפנייהם אסור. אבל לאחריהם — מותר.

תמהה הגמרא: **זמי אמר רבי יוחנן הכי נוכי** אמר רבי יוחנן כך?

והאמר רבי יוחנן: כלל הוא בפסיקת הלכה: **הלכה כסתם משנה** [הלכה כאותה משנה שנשתנה כסתם, בלי שצויין שמו של התנא שאמר את הדברים שנשנו בה] (1042).

והרי **תנן** במסכת מגילה, גבי קריאת מגילה: **אף על פי שאמרו חכמים**, שלמרות שזמן קריאת המגילה הקבוע הוא ביום י"ד באדר לבני הפרזים, וביום ט"ו באדר לבני המוקפים, ישנם מקרים שבהם **מקדימין** את קריאתה, כגון בני הכפרים [כמבואר שם, בתחילת מסכת מגילה],

יח-ב מכל מקום, **מותרין בהספד ותענית.**

ועתה, **אימת** [מתין], על אילו ימים שנינו במשנה שמתרים בהספד ותענית?

אילימא [אם נאמר] שמדובר **בבני חמיסר** [בבני הערים המוקפות חומה, שזמנם בחמשה עשר באדר], **וקא קרו ליה בארביסר** [ובאופן שהם קוראין את המגילה בארבעה עשר], כגון שאדם שמתגורר באופן קבוע בכרך [שהוא מוקף חומה] הלך לכפר, שזמן קריאתו ביום י"ד באדר, שהדין הוא שאותו בן כרך קורא עמהן ב"ד, כי אדם שנמצא אף ליום אחד בעיירה שאינה מוקפת, קרוי "פרוז בן יומו", וקורא עמהם.

אי אפשר לומר כך.

1042. היינו משום שרבי הוא זה שסידר את המשניות. וכשראה דברי חכם וישרו בעיניו, שנה